

Omejeni finančni okviri ne omogočajo razvoja raziskovalne dejavnosti, ki bi lahko pomagala razreševati ključne razvojne probleme na ravni občine. Raziskovalna dejavnost bi morala imeti za cilj pridobivanje, asimilacijo in ustvarjanje novega znanja ter njegovo uvajanje v družbeno prakso. Prispevala naj bi k ustvarjanju takšnih družbenih pogojev, ki omogočajo pravilno vrednotenje znanja in njegovo vključevanje v družbo in gospodarstvo.

Osnovne naloge, ki naj bi jih uresničili v raziskovalni dejavnosti v prid njenemu ustrežnejšemu in kvalitetnejšemu vključevanju v proces družbene reprodukcije, so uveljavitev pozitivne kadrovske selekcije, izboljšanje opremljenosti raziskovalnega dela, presejanje drobitve raziskovalnega dela in zagotavljanje ustreznih koncentracij raziskovalnih potencialov od kadrov do opreme na ključnih razvojnih projektih ter povezovanje in doslednejša delitev dela med raziskovalnimi organizacijami v vsej Jugoslaviji. Uresničevanje teh nalog pa je povezano z objektivno potrebo širše družbene skupnosti po raziskovalnem delu kot prioritarnem produkcijskem faktorju našega kvalitetnejšega gospodarskega in celovitega družbenega razvoja.

Raziskovalne skupnosti bi morale v večji meri kot doslej postati mesto oblikovanja ključnih projektov v funkciji uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, vključno s prestrukturiranjem gospodarstva, ob katerih bi se združevali zainteresirani uporabniki in izvajalci ter bi jim sredstva, združena preko raziskovalnih skupnosti, pomenila začetno vzpodbudo za neposredno menjavo dela.

Upošteva se, da bo v nadaljnjem družbenem razvoju raziskovalna dejavnost v okviru celotnega inovativnega procesa ustvarjala ključne razvojne pogoje, bi morali do leta 2000 povečati delež sredstev v družbenem proizvodu, namenjenem raziskovalnemu delu, na vsaj 2,4%. Združena sredstva naj bi bila namenjena predvsem temeljnim raziskavam v funkciji vzgoje kadrov in obnavljanja njihove inovacijske sposobnosti ter dolgoročnim raziskavam v naravoslovno-matematičnih, tehničnih, bio-tehničnih in medicinskih vedah, ki so posebnega pomena za skladen razvoj raziskovalne dejavnosti, ter raziskavam na področju družbenih in humanističnih ved, ki imajo poseben nacionalni pomen.

3.3 RAZVOJ V PROSTORU

3.31 POSELITEV IN ORGANIZACIJA DEJAVNOSTI V PROSTORU

Usmeritev razvoja poselitve in organizacije dejavnosti v prostoru

Osnovni pogoj za skladnejši družbenogospodarski razvoj v prostoru je izoblikovati in izvajati strategijo razvoja poselitve, ki bo omogočala na eni strani učinkovito in ekonomsko opravičeno omrežje naselij, humanejše pogoje življenja v mestnih naseljih in na podeželju, nemoten razvoj in smotrno organizacijo vseh dejavnosti v prostoru, na drugi strani pa racionalno koriščenje neobnovljenih naravnih virov, izboljšanje in varovanje okolja, naravnih in ustvarjenih vrednot.

Bistvenega pomena pri usmerjanju bodoče poselitve je ugotoviti osnovne probleme dosedanjega razvoja, vzroke, ki so pogojevali neprimeren razvoj, predlagati rešitev in ukrepe za preusmeritev negativnih trendov ter usmerjanje razvoja v skladu s sprejetimi cilji.

Osnovni problemi dosedanjega razvoja poselitve v občini Grosuplje so predvsem:

- odseljevanje iz manj razvitih območij, opuščanje in zaraščanje kmetijskih površin, socialna problematika,
- neustrezna preobrazba in konfliktna raba ter nedorečeno urejanje ravninskega prostora,
- degradacija naravnega okolja, propadanje kulturne dediščine,
- razpršena poselitev z nezadostno komunalno in prometno opremljenostjo,
- nezadostno število neagrarnih delovnih mest, slaba starostna struktura kmečkih prebivalcev in neustrezna poklicna sestava,

- nezadostna in prostorsko slabo razporejena opremljenost z oskrbnimi in storitvenimi dejavnostmi,
- itd.

Razlogi za navedeno stanje so predvsem:

- hitri razvoj industrializacije, ki ga ni spremljala ustrezna socialna, kmetijska, urbanistična, stanovanjska, komunalna, investicijska itd. politika,
- vplivi bližine Ljubljane brez ustreznega medobčinskega usklajevanja na področju stanovanjskega, komunalnega, gospodarskega (investicijskega) razvoja, razvoja družbenih dejavnosti itd.,
- odsotnost celovitega dolgoročnega planiranja
- zaostajanje izdelave ustreznih študij, prostorske in urbanistične dokumentacije za razvojnimi potrebami.

Iz analize naravnih pogojev v občini, omrežja naselij in njihovih sedanjih funkcij, komunalnega in prometnega omrežja, iz obstoječe lastniško-posestniške strukture, usmerjenosti kmetijske proizvodnje, ob sedanjem zaposlovanju polkmečkih prebivalcev v bližnjih in bolj oddaljenih središčih itd. lahko zaključimo, da do konca stoletja niso potrebni in smiselni večji premiki v sistemu poselitve v občini.

Ukrepi, ki lahko vplivajo na postopno zaustavitev ugotovljenih negativnih trendov, morajo biti predvsem usmerjeni v

- gospodarski razvoj (ustrežnejša razmestitev investicij),
- vsestransko preverjeno prostorsko in urbanistično urejanje območij večje koncentracije prebivalcev,
- zagotovitev racionalne hierarhične strukture omrežja centralnih krajev,
- zagotovitev poselitve v vseh območjih,
- večjo gradbeno in urejevalsko disciplino pri razvoju vseh naselij in drugih posegih v prostor.

Glavni učinki zavestnega usmerjanja poselitve morajo biti:

- Enakomernejši gospodarski razvoj, kar pomeni več delovnih mest v proizvodnih dejavnostih v občini in takšna razmestitev, da bodo dostopna tudi prebivalcem iz območij praznjenja; intenzivnejši gospodarski razvoj bo možno zagotoviti le s povezovanjem v regiji oz. z investicijami iz drugih občin.
- Gospodarski razvoj in medobčinsko povezovanje sta tesno povezana tudi z razvojem stanovanjskega in komunalnega gospodarstva in družbenih dejavnosti.
- Intenzivnejši razvoj v ravninskem delu občine je mogoč pod pogojem, da se vsestransko preverijo prostorske možnosti in omejitve, da se pravočasno izdela vsa potrebna dokumentacija, da se zagotovi komunalna in prometna infrastruktura ter da graditelji upoštevajo veljavno dokumentacijo oz. da se uvede strožji nadzor.
- Boljšo oskrbo v vseh območjih je pri razpršeni poselitvi mogoče zagotoviti s krepitvijo lokalnih centrov (in tudi nekaterih mikrogravitacijskih središč), ki morajo biti predvsem dobro dostopni gravitacijskemu zaledju in nuditi ustrezno dnevno oskrbo temu zaledju; odpiranje novih delovnih mest v teh centrih pogojuje tudi delovno priseljevanje prebivalcev, kar dodatno krepi razvoj naselja in ustvarja pogoje za večjo koncentracijo oskrbnih dejavnosti. Pomembna je racionalna mreža lokalnih centrov, ki zahtevajo vsaj 3.000 prebivalcev gravitacijskega zaledja za organizacijo primerne oskrbe. Istočasno pa je potrebno tudi v območjih redke razpršene poselitve zagotoviti obstoj vsaj minimalne oskrbe, čeprav ekonomsko ni upravičena. Specializirane oskrbne dejavnosti je treba usmerjati v centre višje stopnje, kjer je glede na dostopnost in zaledje mogoče zagotoviti »ekonomske pragove« za njihov razvoj.
- Učinkovito komunalno in stanovanjsko gospodarstvo bo mogoče zagotoviti z večjo koncentracijo dejavnosti in z organiziranim urejanjem tistih naselij, ki so vsaj delno komunalno že opremljena ali pa imajo vsestranske dolgoročne razvojne možnosti, tako da je upravičeno usmerjati v njihovo urejanje tudi večje začetne investicije.
- Zagotovitev poseljenosti v hribovitih območjih je možno doseči le z zavestnimi ukrepi kot so dobra prometna povezanost, možnost zaposlitve za kmeta—delavca v bližini

doma, zagotovitev osnovnega komunalnega standarda in osnovne oskrbe, stimuliranje in usmerjanje razvoja primarnih dejavnosti, možnosti načrtovane novogradnje stanovanjskih in gospodarskih objektov.

- Učinkovito gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči in gozdovi bo mogoče ne samo z uskladitvijo dolgoročne namenske rabe površin, temveč predvsem z uresničevanjem dolgoročnih razvojnih programov kmetijstva in gozdarstva ter razvoja takšnega sistema poselitve, ki bo zagotavljal aktiviranje vsega prostora.
- Varovanje vodnih virov, kot prednostna naloga skladnega dolgoročnega razvoja, zahteva dosledno upoštevanje režimov varstvenih območij vodnih virov, kakor tudi, glede na kraški teren, stalno spremljanje možnih vplivov iz širšega območja.
- Sistematično urejanje odvajanja in čiščenja odpadnih voda ter preprečevanje onesnaženja vodnih virov z drugimi posegi v prostor je temeljni pogoj in naloga za ustvarjanje zdravih bivalnih pogojev v občini.
- S primerno razmestitvijo in izborom proizvodnih ter drugih dejavnosti v prostoru bo mogoče varovati okolje in postopoma izboljšati negativne vplive dosedanjega razvoja: onesnaženje vode in zraka, hrup, neprimerna preobrazba kmetijskih in gozdnih površin, degradirana območja.
- Naravno in kulturno dediščino bo mogoče ohraniti le s pravočasnim vrednotenjem te dediščine in uskladitvijo z razvojem drugih dejavnosti, predvsem pa z zagotovitvijo programa vključevanja naravne in kulturne dediščine v družbeno življenje.

Pri usmerjanju razvoja poselitve bo potrebno doseči kvalitativni premik v procesu urbanizacije in nasploh v omrežju naselij. Ta bi se moral odraziti tako v razmestitvi dejavnosti po naseljih, v fizičnih prostorskih strukturah naselij, v komunalni in energetski oskrbi, v prometnih povezavah med naselji in v naseljih, kakor tudi v socioekonomskih dejavnikih ter v načinu usmerjanja in usklajevanja razvoja v prostoru.

V okviru priprave strokovnih podlag za smernice so bile izdelane tri variantne možnosti usmerjanja bodoče poselitve. Variante so se razlikovale predvsem v razmestitvi bodočih prebivalcev in delovnih mest ter v organizaciji dejavnosti v prostoru in namenski rabi površin, ki jo pogojujejo različne koncentracije prebivalcev in delovnih mest.

Na osnovi ovrednotenja variantnih zasnov in iz razprav o strokovnem gradivu v občini Grosuplje povzemamo naslednje usmeritve.

- Zahtevna priprava stavbnih zemljišč, visoka cena komunalne in energetske oskrbe, sedanja in bodoča delovna mesta ter prometne povezave pogojujejo koncentracijo stanovanjske gradnje v osrednjih urbaniziranih območjih občine Grosuplje—Šmarje—Sap in Ivančna gorica—Stična.
- Večji obseg stanovanjske graditve in prenove moramo pričakovati v vseh pretežno urbanih naseljih oziroma centrih, v katera bomo usmerjali oskrbne in storitvene dejavnosti in delovna mesta.
- V naseljih, ki bodo tudi v bodoče imela pomembno ruralno funkcijo, je treba omejevati obseg novogradenj nekmečkih prebivalcev tako zaradi nemotenega razvoja kmečkih in polkmečkih gospodarstev kakor tudi zaradi čuvanja kvalitetne kmetijske zemlje.
- V manjših, pretežno ruralnih naseljih v obrobni območjih moramo obdržati za delo sposobno prebivalstvo, zato je potrebno stimulirati obnovo stanovanjskega fonda in zagotoviti osnovni komunalni standard.
- Lega ob glavnih prometnih vozliščih in komunalna opremljenost sta temeljna lokacijska dejavnika za razvoj industrije, tako zaradi zmanjšanja stroškov urejanja in delovanja komunalnih naprav, zmanjšanja transportnih stroškov kakor tudi zaradi dobre dostopnosti do delovnih mest. Za razvoj lokacijsko in zaposlitveno zahtevnejše industrije se v občini razvijata industrijska cona Grosuplje in Ivančna gorica.
- Za tehnološko, transportno in kadrovske manj zahtevne programe je treba zagotoviti primerne lokacije v manjših

zaposlitvenih središčih, predvsem v Vidmu (Predstruge) in Zagradcu.

- V ostala lokalna središča, predvsem pa v obrobna območja, kjer je potrebno približati neagrarno zaposlitev polkmečkega prebivalstva je smiselno usmerjati razvoj drobne obrti, organizirati delo na domu itd.
- Hkrati z urejanjem stanovanjskih območij in delovnih mest je potrebno v odvisnosti od števila prebivalcev naselja in gravitacijskega območja zagotoviti razvoj oskrbnih in storitvenih dejavnosti ter komunalnega standarda.

Ob upoštevanju navedenih temeljnih usmeritev za razvoj bodoče poselitve lahko pričakujemo naslednje gibanje prebivalcev do leta 2000:

- V urbanizirano območje Grosuplje se poleg naravne rasti širšega območja občine priseljujejo tudi prebivalci iz regije (3.000—3.200 novih prebivalcev).
- V urbanizirano območje Ivančna gorica—Stična se poleg naravne rasti iz ožjega območja priseljujejo prebivalci širšega gravitacijskega zaledja (500—600 novih prebivalcev).
- V ostalih območjih lahko glede na dosedanje negativne trende gibanja prebivalcev pričakujemo, da se bo ob ustreznih izboljšavah življenjskih pogojev negativni trend postopoma ustavil, ni pa računati, da se bo do leta 2000 izkazala rast števila prebivalcev.
- Smiselno je usmerjati nekoliko hitrejši razvoj centralnih naselij — centrov krajevnih skupnosti, vendar v mejah prostorskih možnosti, ki so v večini naselij omejene.

Razvoj omrežja naselij

Razvoj omrežja naselij v občini bodo tudi v bodoče v veliki meri pogojevali specifični geografsko ekonomski pogoji.

- Osrednji ravninski del občine, po katerem potekajo glavne prometnice daje osnovo za razvoj najpomembnejših urbaniziranih območij in zaposlitvenih ter oskrbnih središč Grosuplje in Ivančne gorice. Ugodni pogoji za razvoj poselitve in kmetijstva, ter zaledje razpršenih naselij severnega hribovitega dela občine pogojujejo v tem prostoru razvoj lokalnih centrov Šmarje—Sap, Višnja gora, Stična, Šentvid.
- Geografska zaprtost dobrepoljske doline in zadostno zaledje prebivalcev zahteva in pogojuje nadaljnji razvoj zaposlitvenega in pomembnejšega oskrbnega središča v funkcijskem območju Videm—Predstruge.
- V obsežnem ekonomsko slabo razvitem območju Suhe krajine se nobeno od naselij ni razvilo do take stopnje, da bi z oskrbnimi in storitvenimi funkcijami ter z zaposlitvenimi možnostmi pokrivalo potrebe širšega zaledja. Zagradec ima glede na prometno lego in zaledje prebivalcev pogoje za ponovno pridobitev funkcije pomembnejšega lokalnega središča, ki jo je že imel v prejšnjem stoletju.
- Številni manjši centri (predvsem centri KS) v občini oskrbujejo zaledje do 1000 prebivalcev predvsem z osnovno oskrbo, le izjemoma z delovnimi mesti. Njihov obstoj je potrebno spodbujati predvsem v obrobni območjih, v bližini pomembnejših centrov pa bodo postopoma izgubljali svojo funkcijo.

Smeri nadaljnega razvoja omrežja naselij morajo vključevati cilj doseči skladnejši razvoj celotnega prostora občine. Omogočiti je treba razvoj celovitega sistema omrežja naselij in zato tudi manjših središč, ki bi z ustreznim razvojem oskrbnih, gospodarskih, storitvenih ter drugih osnovnih družbenih dejavnosti mogli prispevati k preprečevanju pretirane in nezaželjene depopulacije v ruralnih območjih.

Razviti moramo hierarhijo občinskih centrov, katerih funkcije bodo odvisne predvsem od bodočega gravitacijskega zaledja oziroma od oddaljenosti naselja od najbližjega centra višje stopnje:

- centralno naselje III. stopnje — središče občinskega pomena (Grosuplje),
- centralno naselje II/1 stopnje — pomembnejše lokalno središče z gravitacijskim potencialom 7000—12000 prebivalcev (Ivančna gorica),
- centralno naselje II/2 stopnje — pomembnejše lokalno

središče z gravitacijskim potencialom 3000—7000 prebivalcev (Videm—Predstruge, Zagradec—Fužina)

- centralno naselje I/1 stopnje — lokalno središče z gravitacijskim potencialom do 3000 prebivalcev (Šmarje Sap, Višnja gora, Šentvid, Stična)
- centralno naselje I/1 stopnja — lokalno središče z gravitacijskim potencialom do 1000 prebivalcev (Muljava, Krka, Ambrus, Ponikve, Račna, Žalna, Dob, Podtabor, Polica, Temenica, Kopolje,)
- naselja s posameznimi dejavnostmi za lokalno oskrbo (Metnaj, Hrastov dol, Ilova gora, Luče, Staro apno, Ponova vas, Radohova vas, Sp. Slivnica, Mlačevo, Stara vas, Korini).

Vsa od navedenih naselij s sedanjo opremljenostjo še ne dose-gajo stopnje centralnosti, v katero so razvrščena. To pomeni, da bo potrebno načrtno usmerjati nove dejavnosti v tista naselja, ki kažejo največji primanjkljaj ali, kjer je treba s podobnimi ukrepi spodbujati poselitev.

Večina naselij, v katera je potrebno usmerjati vsaj posamezne oskrbne dejavnosti bi morala glede na oddaljenost od centrov višje stopnje imeti funkcijo centralnega naselja I/1 stopnje, vendar gravitacijsko zaledje ne predstavlja zadostne osnove za organizacijo potrebnih dejavnosti.

Usmerjanje razvoja naselij

Pri usmerjanju razvoja naselij je potrebno doseči predvsem kvaliteten premik v procesu urbanizacije:

Skladen in načrten razvoj naselij, njihovo urejanje in graditev bomo zagotavljali predvsem s

- smotno uporabo obstoječih stavbnih zemljišč,
- prenavljanjem in izboljšanjem obstoječega stavbnega fonda,
- dolgoročnimi programi za pridobivanje in urejanje stavbnih zemljišč,
- usklajenim razvojem terciarnih in kvartarnih dejavnosti,
- urbanistično oblikovalskim urejanjem, ohranitvijo in izboljšanjem značilnega oblikovnega izraza posameznih naselij,
- dvigom komunalnega standarda,
- izboljšanjem prometnih povezav v naseljih in med naselji,
- učinkovitimi telekomunikacijskimi zvezami.

Pri usmerjanju razvoja v prostoru je potrebno postaviti selektivne kriterije za posege v prostor odvisno od sprejete poselitvene, urbanistične in kmetijske politike, gospodarske razvitosti posameznih območij, kvalitete naravnega in ustvarjenega okolja itd.

Najzahtevnejše naloge in dosledno izvajanje urbanistične, zemljiške, investicijske, komunalne, kreditne in drugih politik bo zahtevala usmeritev razvoja v osrednje urbanizirano območje občine — od naselij Šmarje—Sap do Grosupljega ter preko Višnje gore do poselitvene aglomeracije Ivančna gorica—Stična—Šentvid.

Pri dolgoročnem razvoju teh naselij upoštevamo predvsem naslednje usmeritve:

- Varstvo kmetijskih zemljišč postavlja poostrene pogoje nadaljnjemu razvoju teh naselij. Z umikanjem stanovanjske graditve na manj kvalitetna zemljišča in v gozdove se bodo znatno povečali stroški urejanja stavbnih zemljišč. Pravočasno opremljanje stavbnih zemljišč bo mogoče zagotoviti le s koncentracijo novogradenj v poseameznih zaključenih območjih; z odpiranjem številnih zazidalnih območij ne bo mogoče slediti osnovnemu cilju zagotoviti višjo stopnjo urbanega standarda in prostorskega urejanja.
- Pri nadaljnjem razvoju je pomembna opredelitev faznosti izgradnje, v prvem obdobju bo poudarek na zapolnitvah, kvantitativni in kvantitativni prenovi pretežno pozidanih območij, istočasno pa je potrebno zagotoviti odpiranje in urejanje novih površin za naslednje obdobje.
- Pri obliki stanovanjske gradnje prevladuje strnjena enodružinska zazidava, manjši je delež blokovne gradnje.
- Urejanje površin za centralne objekte — družbene in oskrbne dejavnosti je potrebno zagotoviti predvsem z boljšo ureditvijo sedanjih centrov naselij. Za ocenjene nove

potrbebe zadostujejo proste površine v teh območjih, delno pa jih bo treba pridobiti s temeljitejšo gradbeno prenovo starih jeder.

Za pridobivanje novih površin za te dejavnosti je potrebno v večji meri sanirati obstoječi gradbeni fond, predvsem kvalitetno arhitekturno dediščino.

- Sistematično je potrebno urejati nove površine za razvoj industrije ter glede na specifične pogoje postavljati tudi omejitve pri izboru bodočih proizvodnih dejavnosti kot npr.: zaradi klimatskih razmer v širšem območju Grosupljega se je treba izogibati industriji, ki onesnažuje zrak, zaradi kvlaitetne kmetijske zemlje je potrebno v Ivančni gorici razvijati predvsem delovno in prostorsko intenzivno industrijo tid.
- Prometne zveze so osrednjega pomena pri urejanju teh območij. Prednostno je potrebno rešiti povezave na avtocesto in prometne rešitve v naseljih, kakor tudi lokalne povezve z naselji gravitacijskega zaledja. Zaradi omejenih investicijskih možnosti moramo sprejeti kriterije na podlagi katerih bomo opredelili prednostne naložbe.
- Pri opredelitvi površin za dolgoročni razvoj naselij je v faznosti izgradnje osnovni pogoj možnost priključitve na kanalizacijsko omrežje sedanjih čistilnih naprav.

Osnovni problem pričakujemo v težnji po nadaljevanju sedanjega trenda razpršene enodružinske gradnje oz. pretiranega širjenja dobro dostopnih, v bližini zaposlitvenih centrov ležečih naselij.

— V takšnih območjih je za skladnejši razvoj v prostoru nujen predpogoj oblikovanje dolgoročne zemljiške politike in dosledno izvajanje družbene kontrole nad prometom z zemljišči.

Ustavitev sedanje stihijske rasti številnih naselij je osnovni predpogoj za doseganje višje stopnje urbanizacije in komunalnega standarda v izbranih naseljih mestnega značaja, kamor želimo usmerjati urbanizirane prebivalce.

— Preusmeritev dosedanjih trendov bomo bolj kot z omejevalnimi doseglji s stimulativni ukrepi.

Pri planiranju in načrtovanju stanovanjske graditve je potrebno snovati takšne oblike stanovanjske graditve, ki bodo racionalnejše in oblikovalsko primernejše od današnje disperzne individualne gradnje, vendar pa bodo še vključevale tiste vrednote, ki jih prebivalci iščejo v bivalnem okolju. Z zagotovitvijo humanega bivalnega okolja v območjih organizirane gradnje, s sistematičnim informiranjem graditeljev o prednostih bolj zgoščene enodružinske gradnje ter s stimulacijami pri bančnih posojilih bomo postopoma zmanjšali pritiske graditeljev na dobro dostopna naselja.

V naseljih, kjer ima kmetijska funkcija tudi dolgoročne razvojne perspektive moramo vse prostorske posege prednostno podrežati kmetijski dejavnosti in izboljšanju bivalnih pogojev domačega prebivalstva, predvsem razvoju kmetijskih gospodarstev.

Gradbeni razvoj teh naselij bomo praviloma prilagajali obstoječim mejam naselij, pri načrtovanju pa dajali večji poudarek celoviti in parcialni prenovi celotnih ali delov naselij, sancijskim programom, omogočali celovito zasnovano nadomestno gradnjo, zagotovili osnovno prometno in komunalno opremljenost.

— Osnovna usmeritev pri razvoju dejavnosti v prostoru bo morala upoštevati obstoj in razvoj kmetijstva ter gozdarstva, kot osnovne funkcije tega prostora. Samo na osnovi razvitega kmetijstva in gozdarstva bo mogoče razvijati tudi dopolnilne dejavnosti kot je turizem, drobno gospodarstvo itd.

— Posamezna naselja, ki se praznijo, bi lahko »nadomestile« le dobro opremljene in razvite kmetije ali kmetijski obrati z arondiranim ali komasiranim zemljiščem. Te kmetije in/ali obrati naj bi gospodarili z razpoložljivim zemljiščem in opravljali osnovno kmetijsko funkcijo. Pozornost pa bi morali tudi v teh primerih posvetiti dobri infrastrukturni povezanosti z lokalnimi (oskrbnimi) in središči višje stopnje. To razvojno usmeritev bi bilo potrebno uveljaviti predvsem na območjih ekstremne depopulacije, zavedajoč se dejstva,

da bi tudi taka usmeritev zahtevala načrtni pristop in širšo družbeno pomoč.

- Poleg prostorsko urejevalskih morajo biti spodbujevalni ukrepi za razvoj hribovitih območij zlasti kreditne in davčne olajšave za vlaganja v razvoj kmetijstva, turizma, drobnega gospodarstva ter organizacije dela na domu, kot dodatnega vira dohodka kmečkih gospodarstev.

Problem sekundarnih bivališč v občini Grosuplje je potrebno reševati skladno z razvojem poselitve in razvojem turizma. To pomeni:

- obravnavati sekundarna bivališča kot posebno stanovanjsko gradnjo z vsemi prostorskimi in funkcionalnimi zahtevami in pogoji,
- varovati turistično razvojno zanimiva območja pred tovrstnimi posegi oz. v določenih primerih evtl. te usmerjati v posebne zazidljive cone naselij s turistično rekreacijskim značajem,
- v celotnem območju občine pa načeloma preprečevati odpiranje novih zazidljivih območij za počitniške objekte oz. dopustiti le smiselno dopolnjevanje obstoječih območij »počitniške« rabe, prenovo ter adaptacijo obstoječih objektov v sklopu naselij ali objektov samotnih domačij.

Razvoj turizma in rekreacije v občini Grosuplje terja pri obravnavanju gradnje sekundarnih bivališč in razvoja poselitve ohranjanje kvalitet kulturne krajine, vključno z ohranjanjem in preoblikovanjem starega in novega vaškega stavbarstva ter varstvo okolja nasploh.

Vsekakor pa bo morala nadaljnja gradnja sekundarnih bivališč temeljiti na kompleksni in podrobni proučitvi obstoječih ali potencialno primernih območij ter na ugotavljanju dolgoročnih interesov v širšem ljubljanskem prostoru, skladno s potrebami po stanovanjski gradnji.

3.32 RABA IN PREOBRAZBA PROSTORA

Glede na obstoječe podatke je od celotne površine občine 42.074 ha 18.818 ali približno 45% kmetijskih zemljišč, 21.862 ha ali približno 52% gozdnih zemljišč in 1.394 ali približno 3% nerodovitnih zemljišč, od tega je pretežni del stavbnih zemljišč.

Zaradi neenotnosti evidenc o obstoječih površinah za posamezne vrste rabe je težko oceniti dejansko razmerje kmetijskih in gozdnih površin.

Poseben problem predstavljajo območja zaraščanja, ki obsegajo po evidenci gozdnih gospodarstev približno 3900 ha oz. nad 20% kmetijskega prostora.

Za planirani dolgoročni razvoj poselitve ocenjujemo potrebo po 150—180 ha novih površin.

Ocenjujemo, da bo del teh površin mogoče pridobiti z zapolnitvami in racionalnejšo ureditvijo sedanjih površin naselij.

Pomembnejši posegi na kmetijska in gozdna zemljišča bodo z ureditvijo avtoceste in priključki ter z ureditvijo akumulacijskih jezer, z gradnjo elektroprenosnega omrežja in s pridobivanjem kamnitih agregatov.

V veljavnih urbanističnih redih so predvidene obširne površine za gradnjo počitniških naselij (207 ha vključno z že zazidanimi površinami).

Za zagotovitev smotrnejše namenske rabe in preobrazbe prostora moramo pri izdelavi dolgoročnega plana in pri njegovem uresničevanju upoštevati naslednje usmeritve:

- Pri urejanju in pridobivanju stavbnih zemljišč mora biti temeljno vodilo racionalna raba površin znotraj obstoječih naselij s poudarkom na prenovi stavbnega fonda in kompleksnih območij.
- Vsi zapolnitveni posegi morajo biti predhodno preverjeni z ustrežno izvedbeno dokumentacijo, da si ne bi zaradi kratkoročnih rešitev zapirali dolgoročnejsih smeri razvoja naselij in posameznih območij.
- Površine, ki bodo namenjene za dolgoročni razvoj naselij, morajo biti praviloma manj kvalitetne kmetijske in gozdne površine.
- Obseg najkvalitetnejših kmetijskih zemljišč, katera bo zaradi utemeljenih razlogov potrebno postopoma preobraziti v

stavbna zemljišča, bo usklajen v okviru priprave dolgoročnega plana.

- Ponovno bo potrebno preveriti upravičenost obsežnih površin, ki so v veljavnih izvedbenih aktih določene kot območja za gradnjo počitniških hiš. Preveritve bodo potrebne prednostno v turistično in krajinsko zanimivih območjih (npr. dolina Krke).
 - Skupna naloga nosilcev razvoja kmetijstva in gozdarstva je opredelitev območij zaraščanja in dolgoročne namenske rabe teh območij.
 - Zapuščanje kmetijske zemlje v hribovitih območjih oz. zaraščanje z gozdovi je potrebno preprečevati s stimulativnimi ukrepi za ohranitev poselitve in nadaljnega razvoja kmetijskih gospodarstev v teh območjih.
 - Za melioracije so predlagane obsežne površine v občini. Prednostna naloga je uskladitev interesov in možnosti vodnogospodarskih posegov in interesov kmetijstva ter določiti postopnost izvajanja melioracijskih del.
 - Za vsa degradirana območja (sanitarne deponije, peskokopi itd.) je potrebno izdelati in izvajati sanacijski program in rekultivirati območja po zaključeni uporabi v gozdne ali kmetijske površine.
 - V obdobju do leta 2000 se bo glede na predvidene posege v prostor spremenilo tako razmerje med gozdnimi, kmetijskimi in nerodovitnimi površinami, kakor tudi kvaliteta kmetijskih in gozdnih površin.
- V okviru dolgoročnega plana moramo predvsem opredeliti površine, ki bodo trajno zavarovane za določeno rabo, varstvena in varovana območja, v katerih je omejena osnovna raba zemljišč, postopnost preobrazbe zemljišč in način rabe teh zemljišč v obdobju do spremembe namembnosti.

3.33 VARSTVO OKOLJA IN UREJANJE PROSTORA

Varstvo in izboljšanje okolja

Večina nalog, ki jih je občina Grosuplje sprejela v srednjeročnem družbenem planu za obdobje 1981—1985 na področju varstva in izboljšanja okolja je ostala neuresničeni. To dejstvo utemeljuje potrebo po drugačni ureditvi skrbi za varstvo okolja.

Učinkovita kurativna in preventivna dejavnost za varstvo okolja je mogoča le, če se na podlagi sistemske analize problematike vzpostavi sistem politike ter pogojev za njeno uresničevanje.

Med temeljne pogoje za uresničevanje štejemo tudi spremljanje oziroma nadzor nad izvajanjem sprejetih politik.

Sistem politik pomeni, da gre za varstvo med seboj povezanih sklopov, ne zgolj za vrsto delnih-sektorsko zastavljenih ukrepov.

Med nalogami in usmeritvami razvoja, ki so dolgoročno najpomembnejši na področju varstva okolja v občini Grosuplje, so:

- Pri ureditvi industrijske cone Grosuplje je treba natančno opredeliti možno namembnost in ekološke pogoje za nameščanje in delovanje različnih dejavnosti. Med temi pogoji mora biti prepoved nameščanja dejavnosti, ki bi lahko povzročale škodljive plinske emisije.

Enako vprašljiva kot emisije industrije je v grosupeljski kotlini tudi toplarna na premog. Bistvenega pomena za izboljšanje zraka širše okolice bi bila zagotovitev izgradnje plinovoda, kar pa pogojuje zadostno število porabnikov v industrijski coni. Skupna naloga gospodarstva, komunalnih organizacij in drugih zainteresiranih nosilcev razvoja je preveriti možnosti navezave Grosupljega na plinovod.

- Drugo pomembno vprašanje izboljšanja ekoloških razmer mora biti odvoz in ravnanje z odpadki.
- Poleg ureditve centralne sanitarne deponije, rednega in občasnega odvoza odpadkov je potrebno proučiti mikroklokaijske danosti in možne ekološke posledice na sedanjih številnih divjih odlagalishih ter poskrbeti z ustrežno sanacijo, da bodo možne ekološke posledice čim manjše.
- Posebno ekološko vprašanje je pridobivanje mineralnih